

VALENS VODUŠEK
1912-1989

Valens Vodušek je vstopil v slovensko folkloristiko leta 1951, kot naslednik F. Marolta pri vodenju Glasbeno narodopisnega inštituta v Ljubljani. Po študiju je bil pravnik in glasbenik. Široka izobrazba in znanje jezikov sta mu omogočila, da je svojemu novemu, razmeroma specializiranemu delovnemu področju širil meje v smeri odpiranja novih pogledov na ljudsko glasbeno ustvarjalnost. Tistim, ki so ga poznali, bo ostal v spominu kot kritičen diskutant o vseh problemih etnologije in kulture, ne samo etnomuzikologije.

Vodušek se je že kot študent ukvarjal z glasbeno kritiko. To in pa neobremenjenost z dotedanjim folklorističnim delovanjem v Sloveniji, mu je pomagalo, da je hitro razvil kritičen odnos do Maroltovega dela in ustvaril novo hipotezo o razvoju slovenske ljudske pesmi ter idejno osnovo za njeno preučevanje. Kot etnomuzikolog je obvladal zlasti ritmična in metrična vprašanja glasbenega izročila. S svojimi dognanji je odločno vplival na metodološka izhodišča pri raziskovanju verzov in kitičnih oblik ljudske pesmi.

Medtem, ko je bil v stroki ostro kritičen do vseh, je bil v metodičnih zadevah velik pragmatik. Imel je posluh za tehnične novitete, ki lahko pomagajo pri znanstvenem delu. Prvi je uvedel magnetofonsko terensko snemanje in kasneje spodbujal tudi filmsko snemanje. Za časa njegovega vodenja so na GNI posneli prve etnološke filme na 8 mm traku. Zlasti je pomemben ciklus filmov o Reziji. Podoben pragmatizem je Vodušek pokazal, ko je sestavljal načrt za klasifikacijo in katalogizacijo ljudskih pesmi. Poiskal je najboljše tuje izkušnje in iz njih sestavil izvirni slovenski sistem klasifikacije gradiva.

Odprt do širših vprašanj etnologije je bil Vodušek delaven sourednik zbirke vprašalnic za etnološko topografijo slovenskega etničnega ozemlja in skoraj do smrti urednik glasbenega dela celotne izdaje slovenskega pesemskega izročila pod naslovom Slovenske ljudske pesmi. Še prej je bil 8 let predsednik Slovenskega etnografskega društva. Ostal je dejaven tudi na glasbenem področju kot dolgoletni umetniški vodja Slovenskega okteta.

Vodušek je v slovensko folkloristiko vnesel nekaj potrebne racionalnosti v nasprotju z dotedanjim glorificiranjem ljudskega izročila. Trezno je gledal tudi na proces izginjanja ljudske pesmi. Značilen je njegov odgovor na vprašanje v zadnjem intervjuju, leta 1985, če misli, da ljudske pesmi enkrat ne bo več.

»Če bo ta proces prevladal, je v kratkem ne bo več... v tem pogledu stojim trezno ob strani. Ne vem, ali je to dobro ali slabo.«

Naško Križnar